

ივერი

გაზეთი ღირს

თვე	მან.	კ.	თვე	მან.	კ.
12	10	6	6	10	6
11	9	5	5	9	5
10	8	4	4	8	4
9	7	3	3	7	3
8	6	2	2	6	2
7	5	1	1	5	1

ცალკე ნომერი — ერთა შურა

გაზეთის დასავალი და ყოველ განხილვაში დასაწყისად უნდა მივხედოთ: ღირსი რედაქციის გუნდში, ბუნების ქუჩა, თ. ვარსკვლავის გზისკენ მივადგინოთ, თუ გრუნისკენ სასიყვარულო, წერა-კითხვის განმარტებელი საზოგადოების განცხადებით სათავად-საზურა ბაქის სახელის სახელის ქებაზედ.

ფასი განხილვისა ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპეტი.

1877—1889

საბოლოოტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

1877—1889

რედაქციისგან

„ივერი“ ჩამდამი ბადაშიდა ქუჩაში, ავტოსის ქუჩაზედ, თ. ვარსკვლავის ქუჩის პირდაპირ, თ. გრუნისკის ქუჩის სახელში, იქ, სადაც წინა დროში იმდროინდელი-სამხარისოს მესამე განყოფილება იმყოფებოდა და ამ დრომდე ბ. მრეწველობის ბანსონი იმყოფება.

ტელეფონი, 7 მარტობისთვე

ევროპის სამართლიანად თავი მოაქვს მთელის კაცობრიობის წინაშე თავისი სწავლა-განათლებით, მეცნიერებით, მწიგნობრებით, ერთის ისტეკით, თავისი ნოვითერისა და გონების კულტურით, რომელიც ქვეყნიერება მთელს მსოფლიოს. თითოეული ერთი ევროპის სცდილობს თავის მტერ-მოკვარს არ ჩამორჩეს სწავლა-განათლებით და, თუ შესაძლებელია, გაასწავლოს კიდეც, რადგანაც იცის, რომ სწავლა - განათლება ქვეყნისთვის ადამიანის კეთილდღეობისა და გონების-განათლების ძველ-კაცობრიობისა, აი, ამ აზრით გატაცებული ევროპა სცდილობს სწავლა-განათლებას მოკვინოს კავშირს წინააღმდეგობა და სწავლა-განათლებას სუერას ცნობებისას.

ერთის ისტეკით, ევროპის კულტურის სიღრმე და ძველ-კაცობრიობა საყოველთაოდ ცნობილია, და იმ რწმენას, რომ სწავლა-განათლებას საძირკველი ადამიანის ბედნიერებისა, მკვიდრად აქვს ფეხი გადგეული მთელს ევროპაში. ამის-და მიუხედავად დიდი ხანი არ არის, რაც ევროპაში თავი იჩინა ერთმა საყოველთაოდ გარშემოებამ, რომელიც ნათლად გვიჩვენებს ევროპის

ფაქტობრივი

მარტობისთვე

(დასასრული)

მართლაც გასწია ყარაბ-ოღლიმ ფაქტობრივად. ახლო რომ მივიღო, ფაქტობრივად შეიღებება დაიწყებს წივილი. შეეშინდათ, ევროპა ჩვენი შემკობელი არჩივს მოიღოს. ყარაბ-ოღლიმ უთხრა: ნუ გეშინიათ მე არას დავიწეებოთ. ამ დროს ფაქტობრივი, იმართლად, იქ არ იყო და ენახათ მოიღოს არჩივი ერთი, მხოლოდ ფაქტობრივად შეიღებოს შესაძლებელი. ყარაბ-ოღლიმ შეხედდა თუ არა მოხალს არჩივი, მომართა ისარი, ტყარობა, მოკლა არჩივი, მისდა და ლუქმა-ლუქმა აკურა. ასე გადარჩინა ფაქტობრივი შეიღებები, შემდეგ მიწვევდა იქვე მივიძინა. მინიარა ყარაბ-ოღლის მზე მიადგა და ფაქტობრივის შეიღებება ფრთხილად გაშალდა და მოუწოდებდა. ამ დროს ენახათ, რომ მოიღოს ფაქტობრივი. დაიხანა ფაქტობრივი.

წეს-წყობილებისა და ყოფა მდგომარეობის ავტორიანობას. ასე განსჯით, რომ ევროპაში-ც-ი აქტი იმის იმეათად ის აზრი, ვით რომ მეტის-მეტე სწავლა-განათლებლა და ნასწავლე კაცთა გამარჯვებლა საფრთხი და საშიშია. მეტიმეტი, უწყვეტია, გაიკვირებდნენ ამ ამბავს და იკითხავს: როგორ თუ ევროპაში-ც-ი, რომელიც სწავლა-განათლების წყობილობით ლამის არის მთელი კაცობრიობა, მთელი მსოფლიო დაიძირივდეს და თითქმის სრულიად გაუქმდეს დროს და სივრცე, იქ-ც-ი განიხილოს უკვლავ შეუწყნარებელი აზრი, ვითომ სწავლა-განათლებლა, ევროპაში და თავი მიწევი კაცობრიობის წარმატებას, საშიში და მავნე იყოსო. აი, და, მეტიმეტი გაიკვირებდნენ ამ ამბავს და იქნებდა არ-ც-ი დაიჯეროს ევროპაში შეუწყნარებელი აზრი, რომელიც სრულიად არ ეთანხმება არც ევროპის ისტორიასა და არც იმის თანამედროვე ძველ-კაცობრიობას, ევროპაში კარგად იცნობს, რომ ბუნებისა და სხვა სწავლა-განათლებლის, საშიში-ი არა, არამედ უკვდავ და სასიკეთო და მარტობელია და თუ იმ აზრმა თავი იჩინა ევროპის მწიგნობარში, ამის მიზეზი სწავლა-განათლების ბუნება-ი არა, არამედ სულ სხვა გარემოება უნდა იყოს. ამ გარემოების გამო-საცნობილად მეტიმეტიმ გავუჩინა-რებთ ერთის გრმანეულ გაზეთის წყობილის ნაწყვეტს.

სასურველია, ამბობს გაზეთი, რომ გინახოთ სწავლა-განათლებლებმა ყმაწვილმა, სანამ სამეცნიერო გზას აირჩევენ, ათჯერ გაზომოს და ერთხელ გამოსწერას და მხოლოდ ამას შემდეგ დაადგეს

მა რომ ყარაბ-ოღლის იქ იქნა და გაცესლებულმა დაუქრალა, მაგრამ შეიღებება მიახას: „არა დაუშვარა-რა მავს, მავს გადადგინა მტრისაგანა“.

ყარაბ-ოღლის რომ გამოვიტოვო, მტობა ფაქტობრივად: შენ ევროპის სიკეთე მიყივი, შეიღებები გადამირჩივ და მითხარი, რა გინდა, რომ აკისრულყო. ყარაბ-ოღლიმ ფაქტობრივად უთხრა: თან-გადასავალი და უთხრა: შე-ც-ი მიადგე ასედა და ვთხოვი ამიყვანო. მაშინ ფაქტობრივად უთხრა: ადვილია, ავიყვან, ამა-და-ამ დღის-თვის მზათა გეპარდეს ამდენი და ამდენი საგნად, მოვალ და წავიყვანო.

განხრებული ყარაბ-ოღლი წვიდა ხელმწიფესთან. ხელმწიფემ მოუშინა და დანიშნულ დღისთვის პური, ღვინო და ხორცი. მოიღვა ვადაზედ ფაქტობრივი, ყარაბ-ოღლიმ გაშლილ ფრთებზედ დადო ლსები, დაწყვიტა ზედ საგნადი და დაჯდა ზედ. ფაქტობრივად უთხრა: რამდენი უნდა ვაყვანიო, იმდენი ერთი წყველი ლავში, ერთი ნაქერი ხორცი ჩამიდ პირში და ერთი ლიტრა ღვინო ჩამახი ხოლმეო.

საბოლოოდ გადაწყვეტილს აზრს, ვისაც საგნო სივრცე სხსარი არა აქვს უმადულის სწავლის შესასწავლად, ის დიდს განსაცდელს იმზადებს, თუ რომ ამ შეწყნარება სარბივად იბრჩიოს, განსაკუთრებით საშუალო-კაცობრიობა და საიქიბო. ცხადია, სახელმწიფოს თავის თავად საშუალება არა აქვს აიკვიროს ის საფრთხე, რათა მეტსაც განათლებული პროფესორი რეალურ უმზადებს, და ამიტომ თითო საზოგადოებაში უნდა ადამიანისთვის დასამრება სხვადასხვადას. აუცილებლად საჭიროა, მშობლები, რომლებსაც განსწავლავს აქვთ თავისი შვილები უმადულის სასწავლებლებში მიაბარონ, კარგად ჩაუვიტონ თავიანთს მდგომარეობას და არ გამარჯვდნენ განსაჯულია პროფესორები, რომლებიც თანამედროვე წეს-წყობილების, კეთილდღეობას და მშობლობასთან მისსარა.

როგორც ჰქვამთ, გაზეთის აზრით, უმწეო და დარიბა ყმაწვილებმა, რომელთა მშობლებსათვის ბედს საგნო სივრცე სხსარი არ უნდა იყოს, უმადულის სწავლა-განათლებლაზე ხელი უნდა აიღონ, რადგანაც განათლებული კაცი, რომელიც ცნობრივად გზა შეერული აქვს, თანამედროვე წეს-წყობილების მოსისხლე მტერია და, მასთანავე, მშვიდობიანობისა და კეთილდღეობის საგნო. აი, სწორედ ეს აზრი არის საყურადღებო, რადგანაც ნათლად გვიჩვენებს ევროპის დედ-დედულ საზოგადოებრივსა და ევროპაში წეს-წყობილების ავტორიანობას. გვეუბნებიან, რომ დარიბა ყმაწვილმა უმადულის სწავლა-განათლებლაზე ხელი უნდა აიღოს, რადგანაც სიღრმეში გამოყოფა-მეტი უფალი კაცი, სწავლა-

ცოდნით ადვილად მივიწვირებ, მოკვრივებული მტერია თანამედროვე საზოგადოებრივისა და ევროპაში წეს-წყობილებისათვის. როგორც ჰქვამთ ვთქვით, ევროპის უკვლავ შეუწყნარებელია, რადგანაც სრულიად ეწინააღმდეგება, როგორც ევროპის ისტორიის, ისე იმის სწავლა-განათლებისა და პროგრესის ბუნებას. საქმე ის არის, რომ სწავლა-განათლებლა ისეთი რამ საგნია, რომელიც ცველიანთვის ხელ-მისწავლენი უნდა იყოს, მადიდარისა, თუ დარიბისათვის, კვებისა, თუ თავისთვის, და კვლავ სრული უფლებება უნდა ჰქონდეს დაიწვიროს ანკარა წყაროს სწავლა-მეცნიერებისას. ევროპაში უფლებია ამ აზრისა, რომელიც უნდა იყოს, ამის მიზეზი ის არის, რომ სიღრმის ქარ-ცეცხლში გამოტარებული კარიკატურის თვითი უეწეოებისა-საფრთხელს თანამედროვე ცნობრივებისა და ამით ძილს უფრთხობს აუცილს, ვისაც და საფრთხელზე უფალი თავისი ბედნიერება. ამ სახით დადევანდელი საზოგადოებრივი და ევროპაში ურთიერთობა ისეთი ყოფილა, რომ ზოგს ამდევს „გზა ლართოს“ და დიდ ძილს ნაწილს საზოგადოებისას-კი სწავრავს და სთუდება, და ის ეს და საფრთხე და გაუფრთხილი, რაკი სწავლა-მეცნიერების იტმებზე, მზად არიან ხოლმე იმ საზოგადოებრივსა და ევროპაში უსამართლობას შეეძრძოლონ.

მეტი ვიკითხოთ, ვის აქვს სიბრთხე იმით, ვისაც დადევანდელი საზოგადოებრივი და ევროპაში უწეს-წყობილება სამართლიანი და ამიტომ ხელ-შეუხრებელი

ყომადა. მაშინვე გამოიძიო ფრთა მისცა ყარაბ-ოღლის. ამა, მოისინი ნატკენედ, გაგითვლელდა და გაიქცეო, უნდა დადგინო. ყარაბ-ოღლიმ მართლად ისე მოიქცა, მოუხარა კუნთი და გაქურტო, რაც ძალი და ღონე ჰქონდა.

იქიდან წამოსულმა ყარაბ-ოღლი იარა, იარა და მიიღო ტერტერას სოფელი. იქიდან ტერტერას სახელ-კარწილი აქცეო, მიიღო, სახლი შეიღვა ყარაბ-ოღლი და მანა, რომისი მშვილდ ისარს ცლაუჯებთან და იმ-ბიან: აქვე ჰეი, კი ვეცეკო არ იქნება და ამისი პატრონიო! იმართი ყარაბ-ოღლი ჩაქრა და უთხრა: ამა ერთი მანქნეთ როგორი მშვილდ-ისარია. ხალხმა სასიკეთოდ აიღო, მაგრამ გამოართვა მინცი, მოსწია, მომართა მშვილდ-ისარი, დაიხოკა და დაიხანა: ხარა, თუ ფრასო. ქალმა, ან პატრონობა, თუ ფრასი, იქნო ყარაბ-ოღლის ხმა და პასუხი მისცა: ფურისა რა ბრალია, ხარასო. მაშინ ესრულა ყარაბ-ოღლიმ და მოკლა ტერტერა და

კვლიათ, თუ იმით, ვისაც ევროპის მართლობა მხარზედ აწევთ და წილას სწევთ?

მედეველობაში თუ იმ აზრს მივიტოვებთ, რომ სამართლიანი ურთიერთობა ის არის, რომელიც სწავლა-განათლებლა ბედნიერება და კეთილდღეობა და უმეცნიერობა, ამა-კარ იქნება, რომ სიბრთხე აქვთ ტვირთ-მძიმება და მაკვარალობა და არა იმით, ვისაც ბედი და გარემოება სწავლობს. აი, სწორედ ეს არის ევროპის წეს-წყობილების თავი და თავი ნაკულდებანება, რომ იქ ურთიერთობით და მკვიდრად სწავლა-განათლებლა და ევროპაში ურთიერთობა. სასწავლო მეცნიერება და მწიგნობარი დიდი ხანია შეცვლილი აქვთ ეს გარემოება და მუდამ დედ იმას სცდილობენ, რომ სამართლიანობა დასაქვიდნენ. ამისი იმედუდ არის, რადგანაც ევროპის ერთ და მკვიდრებზედ აქვთ სხვა-და-სხვა საბოლოო უფლებება და ამიტომ საშუალება აქვთ თავისი აზრი საქმეზედ დარიბონ და იქნადგონ...

მართალია, ამ შეუწყნარებელმა აზრმა იჩინა თავი, მაგრამ იმისი გამარჯვება უკვლავ შეუძლებელია. ამის მიზეზი ის არის, რომ ევროპაში მართლობას-კი არ შეუძლიან სწავლა-განათლების გზა შეუქნან ანაღგა-ზობას. შეიღებულა და უფლებაც რომ ჰქონდეს, მინც ვერ შეაჩერებს სწავლა-მეცნიერების წინ-მსვლელობას, და ევროპაში სწავლა-განათლებლა, რომელიც სწავლა-მეცნიერება და ხალხისი ეწევა, სამართლიანს ურთიერთობას დასაქვიდნენ. რაკი სწავლა-განათლებლა თანამედროვე გარემოებას უკვდავი ყოფილა, მაშინ ნათლად

მართალია, თუ იმით, ვისაც ევროპის მართლობა მხარზედ აწევთ და წილას სწევთ?

მედეველობაში თუ იმ აზრს მივიტოვებთ, რომ სამართლიანი ურთიერთობა ის არის, რომელიც სწავლა-განათლებლა ბედნიერება და კეთილდღეობა და უმეცნიერობა, ამა-კარ იქნება, რომ სიბრთხე აქვთ ტვირთ-მძიმება და მაკვარალობა და არა იმით, ვისაც ბედი და გარემოება სწავლობს. აი, სწორედ ეს არის ევროპის წეს-წყობილების თავი და თავი ნაკულდებანება, რომ იქ ურთიერთობით და მკვიდრად სწავლა-განათლებლა და ევროპაში ურთიერთობა. სასწავლო მეცნიერება და მწიგნობარი დიდი ხანია შეცვლილი აქვთ ეს გარემოება და მუდამ დედ იმას სცდილობენ, რომ სამართლიანობა დასაქვიდნენ. ამისი იმედუდ არის, რადგანაც ევროპის ერთ და მკვიდრებზედ აქვთ სხვა-და-სხვა საბოლოო უფლებება და ამიტომ საშუალება აქვთ თავისი აზრი საქმეზედ დარიბონ და იქნადგონ...

მართალია, ამ შეუწყნარებელმა აზრმა იჩინა თავი, მაგრამ იმისი გამარჯვება უკვლავ შეუძლებელია. ამის მიზეზი ის არის, რომ ევროპაში მართლობას-კი არ შეუძლიან სწავლა-განათლების გზა შეუქნან ანაღგა-ზობას. შეიღებულა და უფლებაც რომ ჰქონდეს, მინც ვერ შეაჩერებს სწავლა-მეცნიერების წინ-მსვლელობას, და ევროპაში სწავლა-განათლებლა, რომელიც სწავლა-მეცნიერება და ხალხისი ეწევა, სამართლიანს ურთიერთობას დასაქვიდნენ. რაკი სწავლა-განათლებლა თანამედროვე გარემოებას უკვდავი ყოფილა, მაშინ ნათლად

*) იმ, „ივერი“ № 166.

